DOI : https://doi.org/10.5281/zenodo.18812659 ମୂଳ ପ୍ରବନ୍ଧ

ସାଂପ୍ରତିକ ପୃଷ୍ଠଭୂମି, ନାରୀ ମନସ୍ତତ୍ୱ ଓ ହୃଷୀକେଶୀୟ ଗଳ୍ପଜଗତ

ଜୟନ୍ତ କୁମାର ଦାସ

ସଂକ୍ଷିପ୍ତସାର:

ସଂପ୍ରତି ବିଶ୍ୱ ସାହିତ୍ୟରେ ସାମାଜିକ, ସାଂସ୍କୃତିକ ଓ ପାରଂପରିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧର ଅବକ୍ଷୟ ସ୍ପଷ୍ଟ। ଏହି ପରିବର୍ତ୍ତନରେ ପୁରୁଷଙ୍କ ସହିତ ନାରୀମାନେ ମଧ୍ୟ ସାମିଲ ହୋଇଛନ୍ତି। ସେମାନେ କେବଳ ପାତିବ୍ରତ୍ୟରେ ସୀମିତ ନ ଥାଇ, ଶିକ୍ଷା, କର୍ମସଂସ୍ଥାନ, ଅର୍ଥ ଉପାର୍ଜନ ଓ ଜୀବିକା ନିର୍ବାହରେ ନିଜ ସ୍ଥାନ ନୂତନ କରି ଗଢ଼ିନେଇଛନ୍ତି। କିନ୍ତୁ ଅର୍ଥ, ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଓ କାର୍ଯ୍ୟସଂଲତା ସତ୍ତ୍ୱ ନାରୀମାନଙ୍କ ମନରେ ଶୂନ୍ୟତା, ନିଃସଂଗତା ଓ ଅସହାୟତା ଭାବ ପରିଲକ୍ଷିତ ହେଉଛି। ଡ. ହୃଷୀକେଶ ପଣ୍ଡାଙ୍କ ଗଳ୍ପରେ ଏହି ମାନସିକ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱର ସୁନ୍ଦର ଚିତ୍ରଣ ହୋଇଛି। ମୋହିନୀ ଓ ପ୍ରଜ୍ଞା ପରି ନାରୀମାନେ ବିବାହ ପରେ ସ୍ୱାମୀଙ୍କୁ ପାଇଥିଲେ ବି, ପ୍ରେମ ଓ ଆପଣାପଣର ଅଭାବରେ ବୈବାହିକ ଜୀବନକୁ ଦୁର୍ବିସହ ଭାବୁଛନ୍ତି। କେହି ପୁରୁଣା ପ୍ରେମିକର ସ୍ମୃତିରେ ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ, କେହି ନିଜର ସ୍ୱପ୍ନଭଙ୍ଗରେ ଦୁଃଖିତ। ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ସାନ୍ନିଧ୍ୟରେ ଥାଇ ବି ସେମାନେ ନିଜକୁ ଏକାକୀ ଭାବୁଛନ୍ତି। 'ରେବତୀ' ଓ 'ପରୀ' ଗଳ୍ପରେ ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷିତା ନାରୀଙ୍କ ନିଃସଂଗତା ଉପସ୍ଥାପିତ। ସମାଜରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଥିଲେ ବି ମନରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଶୂନ୍ୟତା ଘେରିଛି। ପୁରୁଣା ପିଢ଼ି (ମା', ବୁଢ଼ୀମା') ଏହି ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱକୁ ବୁଝିପାରୁନାହାନ୍ତି। ଏହାର ଫଳରେ ପିଢ଼ିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ମାନସିକ ଦୂରତା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି। ବିଶ୍ୱସାହିତ୍ୟରେ ଯୁଦ୍ଧ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ଏହି ଧାରା ସାଧାରଣ ହୋଇଯାଇଛି। ସେଇ ପ୍ରଭାବ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ମଧ୍ୟ ଦେଖାଯାଉଛି। ଡ. ପଣ୍ଡାଙ୍କ ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକରେ ନାରୀମନର ସ୍ୱପ୍ନଭଙ୍ଗ ଓ ଅଭାବବୋଧକୁ ସଜୀବ ଓ ଜୀବନ୍ତ କରି ଗଢିତୋଳିଛନ୍ତି। ବାସ୍ତବରେ ନାରୀଜୀବନର ଏକାକୀତ୍ୱ, ନିରାଶା ଓ ବହୁବିଧ ସମସ୍ୟା ହିଁ ଗାଳ୍ପିକ ଡ. ହୃଷୀକେଶ ପଣ୍ଡାଙ୍କ ଗଳ୍ପର ମୁଖ୍ୟ ଉପଜୀବ୍ୟ।

ପ୍ରମୁଖ ଶବ୍ଦାବଳୀ:

ନିଃସଂଗତା, ଏକାକୀତ୍ୱ, ସ୍ୱପ୍ନଭଙ୍ଗ, ଅସହାୟତା, ନିରାଶା, ପ୍ରେମ, ଶୂନ୍ୟତା, ପାରଂପରିକତା, ପାତିବ୍ରତ୍ୟ, ଆପଣା/ସ୍ୱାଧୀନତା, ମାନସିକ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ, ପ୍ରତିଷ୍ଠା।

ସଂପ୍ରତି ବିଶ୍ୱର ସାହିତ୍ୟିକ ଭାବଜଗତରେ ବହୁବିଧ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦୃଷ୍ଟିଗୋଚର ହେଉଛି। ସାମାଜିକ ବିଧିବ୍ୟବସ୍ଥା, ସାଂସ୍କୃତିକ ଜୀବନ ଚର୍ଯ୍ୟା, ପାରଂପରିକ ଲୋକାଚାରରେ ଦେଖାଦେଇଛି ଅବକ୍ଷୟ। ଏହି ପରିବର୍ତ୍ତନକୁ ସମଗ୍ର ମାନବସମାଜ ଗ୍ରହଣ କରିନେଇଛି। କେବଳ ପୁରୁଷ ନୁହେଁ ନାରୀମାନେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଧାରାରେ ସାମିଲ ହୋଇଛନ୍ତି। ନାରୀମାନେ ସାମାଜିକ ଓ ମାନସିକ ସ୍ତରରେ ଏହାକୁ ସହଜରେ ଗ୍ରହଣ କରିବା ସହିତ ବଂଚିବା

ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧକୁ ଅନ୍‌ଲାଇନରେ ପଢିବାପାଇଁ ପ୍ରବେଶ କରନ୍ତୁ
Quick Response Code:
Available online at : https://pracheenews.com/
DOI : https://doi.org/10.5281/zenodo.18812659
Article No - BPP00384

ଯୋଗାଯୋଗ : ଡକ୍ଟର ଜୟନ୍ତ କୁମାର ଦାସ,
ସହକାରୀ ଅଧ୍ୟାପକ (ଓଡ଼ିଆ ବିଭାଗ),ଭାଷା ଓ ସାହିତ୍ୟ ବିଭାଗ,
ଫକୀର ମୋହନ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ବ୍ୟାସବିହାର, ବାଲେଶ୍ୱର
Email : jayanta_kumar01@rediffmail.com
ORCID ID : https://orcid.org/-0001-9112-5447

This is an open access journal, and articles are distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Non Commercial Share Alike 4.0 License, which allows others to remix, tweak, and build upon the work non commercially, as long as appropriate credit is given and the new creations are licensed under the identical terms.

For reprints contact: *pracheepatrika@rediffmail.com*

ପ୍ରାପ୍ତି	ସମୀକ୍ଷିତ	ଗୃହୀତ	ପ୍ରକାଶିତ
୧୪.୧୧.୨୦୨୫	୧୪.୧୨.୨୦୨୫	୨୫.୧୨.୨୦୨୫	୧.୦୨.୨୦୨୬

ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧକୁ କିପରି ଉଦ୍ଧୃତ କରିବେ : ଦାସ, ଜୟନ୍ତ କୁମାର; ୨୦୨୬। ସାଂପ୍ରତିକ ପୃଷ୍ଠଭୂମି, ନାରୀ ମନସ୍ତତ୍ୱ ଓ ହୃଷୀକେଶୀୟ ଗଳ୍ପଜଗତ। ବାସ୍ତବତାର ପରିପ୍ରକାଶ ପ୍ରାଚୀ। ଭାଗ :୧୧, ସଂଖ୍ୟା : ଟ; ପୃଷ୍ଠା :୩୩-୩୮।

ପାଇଁ ଅଭିନବ ପନ୍ଥାକୁ ମଧ୍ୟ ଆପଣେଇନେଇଛି । ସେ ସୀତା ଓ ସାବିତ୍ରୀ ପରି କେବଳ ପାତିବ୍ରତ୍ୟରେ ସୀମିତ ନରହି ନିଜ ଜୀବନ ଅନ୍ୱେଷାରେ ବ୍ରତୀ । ଅତ୍ୟାଧୁନିକ ଜ୍ଞାନ କୌଶଳ ଯୁଗରେ ସାମିଲ ହେବା ସହିତ ନିଜର କର୍ମମୟ ଜୀବନ ଓ ଅର୍ଥ ଉପାର୍ଜନ ପନ୍ଥାକୁ ସେ ଆଦରି ନେଇସାରିଛି । ମାତ୍ର ସାରା ବିଶ୍ୱକୁ ନିଜ ହାତମୁଠାରେ ରଖିବାକୁ ସକ୍ଷମ ହୋଇଥିଲେ ହେଁ ତା' ପାଖରେ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଛି ମାନସିକ ବିଶୃଂଖଳା । ଅର୍ଥ, ପ୍ରତିପତ୍ତି ଓ କର୍ମମୟତା ସତ୍ତ୍ୱେ ସେ ହୋଇଯାଉଛି ଏକାକୀ ଓ ଅସହାୟ । କେମିତି ଏକ ମାନସିକ ଅଭାବ, ନିଃସଂଗତା ଅନୁଭବ କରୁଛି ସେ। ଏକ ଖାଁ ଖାଁ ଶୂନ୍ୟତା ତା' ପଶ୍ଚାତ୍‌ଧାବନ କରୁଛି। ନାରୀ ମନର ଏହି ନିଃସଂଗତାକୁ ଭିତ୍ତିକରି ଗାଳ୍ପିକ ଡ. ହୃଷୀକେଶ ପଣ୍ଡା ରଚନା କରିଛନ୍ତି'ଜିନିଆଫୁଲ, ବନ୍ଦ କବାଟ ଓ ଭଙ୍ଗା ପିପେଟରେ ସୂର୍ଯ୍ୟାଲୋକ', 'ରେବତୀ', 'ଏକ ନିରର୍ଥକ ଯୌବନ ମିଳାଇଯାଏ ଅବାନ୍ତର ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟରେ', 'ପରୀ' ଓ 'ବୈକୁଣ୍ଠ ସମାନ ଅଟେ ଇତ୍ୟାଦି' ପରି ଗଳ୍ପ । ଏହି ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକରେ ସାଂପ୍ରତିକ ନାରୀର ପାରିବାରିକ ବିଶୃଖଳା, ସବୁକିଛି ଥାଇ ବି ଯୌବନର ଅନ୍ତିମ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ମଧ୍ୟ କାହାରିକୁ ବାହୁରେ ଆଲିଂଗନ କରିନପାରିବାର ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଓ ବିବାହ ପରେ ମଧ୍ୟ ପୁରୁଣା ପ୍ରେମିକର ସ୍ମୃତିରେ କ୍ଷଣକ ପାଇଁ ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ ହେବା ପରି ମାନସିକ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱକୁ ଗାଳ୍ପିକ ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଛନ୍ତି ।

ସାହିତ୍ୟରେ ଦେଖାଦେଉଥିବା ବିଭିନ୍ନ ଚେତନା ମଧ୍ୟରୁ ଏକ ବଳିଷ୍ଠ ଚେତନା ହେଉଛି ନିଃସଂଗ ଚେତନା । ବିଶ୍ୱ ସାହିତ୍ୟରେ ମଧ୍ୟ ଏହାର ବହୁଳ ପ୍ରଭାବ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇଥାଏ। ଦ୍ୱିତୀୟ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧ ପରେ ପରେ ସାରା ବିଶ୍ୱରେ ଓ ମଣିଷ ଜୀବନରେ ଦେଖାଦେଇଥିବା ବୈପ୍ଳବିକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ସାହିତ୍ୟକୁ ଅନେକାଂଶରେ କରିଛି ପ୍ରଭାବିତ । ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ମଧ୍ୟ ଏହାର ପ୍ରତି'ଳନ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ସେଥିପାଇଁ ସାହିତ୍ୟିକମାନେ ସାହିତ୍ୟ ଭିତରେ ସ୍ୱପ୍ନଭଙ୍ଗ, ଅଭାବବୋଧ, ମୋହଭଙ୍ଗ, ଅସହାୟତା, ଏକାକୀତ୍ୱବୋଧ ଓ ନିଃସଂଗତାକୁ ପରିପ୍ରକାଶ କରୁଛନ୍ତି। ଏହି ଧାରାରେ ସାମିଲ ହୋଇ ତଥା ମୌଳିକତା ରକ୍ଷା କରି ହୃଷୀକେଶ ପଣ୍ଡା ମଧ୍ୟ ତାଂକ ଗଳ୍ପରେ ସାମସମୟିକ ସମସ୍ୟା ସହ ଅସହାୟତା ଓ ନିଃସଂତାକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଛନ୍ତି । ଆଲୋଚ୍ୟ ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକରେ ମାଳତୀ, ପ୍ରଜ୍ଞା, ରେବତୀ ଓ ମୋହିନୀ ପରି ନାରୀ ଚାରିତ୍ରମାନେ ନିଜ ଜୀବନର ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ କିଛି ଗୋଟେ ଖୋଜିବାରେ ବ୍ୟସ୍ତ ରହୁଛନ୍ତି; ମାତ୍ର ଏହି ଅନ୍ୱେଷାର ଶେଷ ନାହିଁ । ସେମାନଂକ ସ୍ୱପ୍ନଭଙ୍ଗ ହେଉଛି, ସେଥିପାଇଁ ସେମାନେ ଆହୁରି ହତାଶ ଓ ନିରାଶ ହେବା ସହିତ ଏକାକୀତ୍ୱ ଅନୁଭବ କରୁଛନ୍ତି।

ପ୍ରତ୍ୟେକ ନାରୀର ଅଭିଳାଷ ଥାଏ ବିବାହ କରିବା ଓ ପିଲାଛୁଆ ସହିତ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନ ଅତିବାହିତ କରିବା । କିନ୍ତୁ 'ଜିନିଆଫୁଲ, ବନ୍ଦ କବାଟ ଓ ଭଙ୍ଗା ପିପେଟରେ ସୂର୍ଯ୍ୟାଲୋକ' ଓ 'ବୈକୁଣ୍ଠ ସମାନ ଅଟେ ଇତ୍ୟାଦି' ଗଳ୍ପର ମୋହିନୀ ଓ ପ୍ରଜ୍ଞା ବିବାହ ପରେ ମଧ୍ୟ ସ୍ୱାମୀ ସହ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ହୋଇପାରିନାହାନ୍ତି । ପରିସ୍ଥିତିରେ ପଡ଼ି ଏମାନେ ବିବାହ କରିଥିଲେ ହେଁ ସେମାନଂକ ବୈବାହିକ ଜୀବନରେ ପ୍ରଣୟର କୌଣସି ଉଷ୍ମତା ନାହିଁ । ଶିଥିଳତା କାବୁ କରିଛି ତାଙ୍କ ଦାଂପତ୍ୟ ଜୀବନକୁ । ସେଥିପାଇଁ 'ବୈକୁଣ୍ଠ ସମାନ ଅଟେ ଇତ୍ୟାଦି' ଗଳ୍ପରେ ପ୍ରଜ୍ଞା ବିବାହ ପରେ ପ୍ରଥମ ଥର ସ୍ୱାମୀର ସହରକୁ ଆସୁଥିବାରୁ ତା' ସ୍ୱାମୀ ନୃସିଂହ ଖୁସିରେ ଆତ୍ମହରା ହୋଇଯାଇନାହିଁ କିମ୍ବା ତାକୁ ପାଛୋଟି ଆଣିବାକୁ ଷ୍ଟେସନ୍ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାଇନାହିଁ । ପ୍ରଜ୍ଞା ପରି ଚରିତ୍ର ସ୍ୱାମୀଠାରୁ କେବେ ବି ପାଇନାହାନ୍ତି ଟିକିଏ ଭଲପାଇବା ଓ ଆପଣାର ଭାବ । ଏମିତି ଟିକିଏ ଆଦର ଖୋଜୁଖୋଜୁ ସେମାନଂକ ଜୀବନ ହୋଇଯାଏ ନିଛାଟିଆ ଓ ନିର୍ଜନ। ହେନା, ମଲ୍ଲୀ, ଗଂଗଶିଉଳୀ ଓ ବାସର ଶେଯର ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଥିବା ପ୍ରଜ୍ଞାମାନେ ପ୍ରକୃତିସ୍ଥ ହୁଅନ୍ତି ସ୍ୱାମୀର ଦଉଡ଼ିଆ ଖଟ, ଲୋଚାକୋଚା ହୋଇ ଦଉଡ଼ିରୁ ବାଦୁଡ଼ି ପରି ଝୁଲୁଥିବା ଜାମା, ପ୍ୟାଣ୍ଟ, ଚଡ଼ି, ଗଞ୍ଜିର ଉତ୍କଟତା ଓ ଦୁଃସ୍ଥ ଅବସ୍ଥା ସହ ସାମ୍ନାସାମ୍ନି ହେବାପରେ। ତେଣୁ ସବୁ ଆଶା, ସ୍ୱପ୍ନ ମେଳେଇଯାଏ ଏହି ନିଷ୍ଠୁର ସତ୍ୟ ପାଖରେ। ସେ ଭାବେ, "କେମିତି କଟିବ ଦୁଃସହ ଜୀବନ ଏ ଗ୍ରାମୀଣ ଭଦ୍ରଲୋକଂକ ସାଂଗେ । ଏ ଘରେ ଯେଉଁଠି ମଉଜ ମଜଲିସ ଦୂରେ ଥାଉ, ଖାଲି ଦୁଃଖମାନେ କ୍ଳାନ୍ତ ହେବାପରି କାନ୍ଥ ସାରା ଡେରି ହୋଇଛନ୍ତି ବାସିନ୍ଦାମାନଂକୁ ଆପଣାର କରିନେବାକୁ।" (ବୈକୁଣ୍ଠ ସମାନ ଅଟେ ଇତ୍ୟାଦି, ସାହାବ ଦେବତା, ପୃଷ୍ଠା-୯୪) ।

ଏକ ନିଷ୍ଫଳ ସ୍ୱପ୍ନ ଓ ପ୍ରଣୟର କାହାଣୀ ହେଉଛି 'ଜିନିଆଫୁଲ, ବନ୍ଦକବାଟ ଓ ଭଙ୍ଗା ପିପେଟ୍‌ରେ ସୂର୍ଯ୍ୟାଲୋକ' ଗଳ୍ପ। ଏକ ଆତ୍ମମନସ୍କ ଯୁବତୀମୋହିନୀର ବ୍ୟର୍ଥପ୍ରେମ ଓ ବୈବାହିକ ଜୀବନର ପରିଣତିକୁ ବର୍ଣନା କରାଯାଇଛି ଗଳ୍ପଟିରେ। ସମ୍ଭବତଃ ଏହି ଆତ୍ମମନସ୍କତାସେମାନଙ୍କର ଦୁଃଖର ଆଉ ଗୋଟେ କାରଣ। ପରଂପରାରେ ବିଶ୍ୱାସ ରଖୁନଥିବା ଗଳ୍ପ ନାୟିକାମୋହିନୀ ଜଣେ ଡାକ୍ତରାଣୀ । ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷିତା ଓ ଆଧୁନିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧରେ ଆଗ୍ରହୀ ମୋହିନୀର ବଂଧୁମାନେ ଥିଲେ କେବଳ ପୁରୁଷ।

ଗାଳ୍ପିକଂକ ଭାଷାରେ, "ତା' ସବୁଠୁ ଭଲ ବଂଧୁମାନଂକ ଭିତରେ ଜଣେ ସୌମ୍ୟଦର୍ଶନ ଗଣିତ ଅଧ୍ୟାପକ, ଜଣେ ମୋଟା ପଶୁଡାକ୍ତର, କୁଣ୍ଡା ଚୋକଡ଼ର ଜଣେ ବଡ଼ ପାଇକାରୀ ବ୍ୟବସାୟୀ, ନିଶ୍ଚେତକ ବିଭାଗର ଜଣେ ଅଧ୍ୟାପକ ଓ ଆର୍ମିର ଜଣେ କ୍ୟାପ୍‌ଟେନ୍ ଥିଲେ। ଅଥଚ ମେଡିକାଲ ପାସ କରିବାର ଚାରିବର୍ଷ ପରେ ବି ସେ କାହାରି ପ୍ରେମରେ ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ କି କେହି ତା' ପ୍ରେମରେ ପଡ଼ିଲେ ନାହିଁ।" ('ଜିନିଆଫୁଲ, ବନ୍ଦକବାଟ ଓ ଭଙ୍ଗା ପିପେଟ୍‌ରେ ସୂର୍ଯ୍ୟାଲୋକ', ବାହାରେ ଛିଡ଼ାହୋଇଥିବାଲୋକ, ପୃଷ୍ଠା-୧)

ଜିନିଆଫୁଲ ଓ ଭଙ୍ଗା ପିପେଟ୍‌ରେ ସୂର୍ଯ୍ୟାଲୋକର ସ୍ୱପ୍ନଦେଖିବାକୁ ଗାଁକୁ ଯିବା ରାସ୍ତାରେ ମୋହିନୀ ହଠାତ୍ ବସରୁ ଓହ୍ଲେଇପଡ଼ି, ହିମାଚଳ ପ୍ରଦେଶରେ ରହୁଥିବା ଜଣେ ପୁରୁଷ ବଂଧୁକ ପାଖକୁ ଯିବାକୁ ଟ୍ରେନ୍‌ରେ ଯାତ୍ରା କରିବା ସମୟରେ ସିମେଂଟ ନଗରୀର ସିମେଂଟ କର୍ମଚାରୀ ସଂଘର ସଭାପତି ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ସହ ତା'ର ସାକ୍ଷାତ ହେଲା। ତା'ପରେ ଦୁଇ ତିନୋଟି ଚିଠିର ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ ପରେ ଦୁହେଁ ବିବାହ କରିଥିଲେ । ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନର ଘରେ ପହଂଚିଲା ବେଳକୁ ମୋହିନୀକୁ ସ୍ୱାଗତ କରିବାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିଥିଲେ ଅଗଣାର ତାରରେ ଝୁଲୁଥିବା, ସିଗାରେଟ୍ ଝୁଲ ଲାଗି ଦି' ତିନି ଜାଗା ପୋଡ଼ିଯାଇଥିବା ଚିରା ଲୁଙ୍ଗିର ବୀଭତ୍ସତା, ନାଲୁଆରେ ପଡ଼ିଥିବା ଓଦା ଚଢ଼ିର ଉତ୍କଟତା, ଟାଙ୍ଗରା ପାହାଡ଼ ଓ ଶୂନ୍ୟ ଆକାଶ । ସଂପର୍କ ପାଣିଚିଆ ହୋଇଯିବାରୁ ମୋହିନୀ ବହୁ ଚେଷ୍ଟାକରି ବଦଳି ହୋଇଯାଇଛି ଅନେକ ଦୂରକୁ ଏବଂ ବିବାହର ପାଂଚବର୍ଷ ପରେ ସେ ତା'ଠାରୁ ତିନି ବର୍ଷ ସାନ ଏକ ଅବିବାହିତ ଡାକ୍ତର ପ୍ରେମରେ ପଡ଼ିଛି । ସେଥିପାଇଁ ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନକୁ ଛାଡ଼ିଚାଲିଯିବାର ସଂଭାବନାରେ ସେ ଆତଙ୍କିତ ନହୋଇ ଖୁସି ହେଉଥିଲା । କାରଣ ପ୍ରେମ ଏଠି ନଥିଲା ସ୍ୱର୍ଗୀୟ । ଏକ ମୂର୍ଚ୍ଛିତ, ଅବସନ୍ନ ପ୍ରେମରେ ଭାସି ଯାଉଥିଲେ ପ୍ରଜ୍ଞା, ମୋହିନୀ ପରି ନାରୀମାନେ ।

'ଏକ ନିରର୍ଥକ ଯୌବନ ମିଳାଇଯାଏ ଅବାନ୍ତର ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟରେ' ଗଳ୍ପରେ ସ୍ୱାମୀ ସ୍ତ୍ରୀ ଚିଲିକାକୁ ଉପଭୋଗ ପାଇଁ ଆସିଛନ୍ତି। ମାତ୍ର ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ସାନ୍ନିଧ୍ୟରେ ଥାଇ ମଧ୍ୟ ସ୍ତ୍ରୀ ପୁରୁଣା ରୋମାଂଟିକ ସ୍ମୃତିଚାରଣରେ ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇପଡିଛି। ସ୍ୱାମୀର ଆଲିଂଗନ ସତ୍ତ୍ୱେ ଶୁଭଂକରର ପ୍ରଥମ ସ୍ପର୍ଶକୁ ସେ ମନେପକାନ୍ତି। ଶୁଭଙ୍କରକୁ ଦେଖି ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକଟି ଭାବିଛି, "ଶୁଭଙ୍କର ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କିଏ ବି ହୋଇପାରିଥା'ନ୍ତା ! ମୋର ପ୍ରତି ଲୋମକୂପରେ ଶୁଭଂକର ବିଚ୍ଛୁରିତ ହୋଇଯାଉଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଜାଇଲେମ୍ ଫ୍ଲୋଏମ୍‌ରେ ମୋର ଥରଥର ଲେଲିହାନ ପିପାସୁ ଇଚ୍ଛାର ନିଆଁ।" (ଏକ ନିରର୍ଥକ ଯୌବନ ମିଳାଇଯାଏ ଅବାନ୍ତର ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟରେ, ପ୍ରୌଢ଼ଭାବନା, ପୃଷ୍ଠା- ୧୧) ଶୁଭଂକରକୁଦେଖିବାକୁ ବାଲ୍‌କୋନିରୁ ତଳକୁ ଦଉଡ଼ିଯାଇଛି ଅସଂଖ୍ୟ ଦୀଘର୍ଶ୍ୱାସ ଓ ଅନେକ ଦୁଃଖରେ ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇ । ମାତ୍ର ଶୁଭଂକର ଆଡ଼କୁ ଅନେଇ ପାରୁନି କି ତା' ସାମ୍ନାରେ ସିଧା ଠିଆହୋଇପାରୁନାହିଁ । ଗାଳ୍ପିକ ଏଠାରେ ନାରୀ ମନର ଅବଚେତନ ସ୍ତରକୁ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରିଛନ୍ତି । କେମିତି ସ୍ୱାମୀ, ପରିବାର ଓ ମାତୃତ୍ୱରେ ଭାରାକ୍ରାନ୍ତ ଏହି ନାରୀମାନେ ଶୁଭଂକର ପାଇଁ ଭାବିପାରନ୍ତି ତାହାର ଏକ ସୁଂଦର ନମୁନା ଦେବାକୁ ଯାଇ ଗାଳ୍ପିକ କହିଛନ୍ତି, "ସେ ଜାଣେ ଓ ମୁଁ ଜାଣେ ଯେ ସେ ଜଣେ ଚିଲିକାର ସବୁଠୁ ସାନ ଦୁଲୁକି ଦୁଲୁକି ଯାଉଥିବା ଗୋଟିଏ ଡଙ୍ଗା, କାତ ନଥିବ କି ଆହୁଲା ନଥିବ, ସତେକି ବୁଡ଼ିଯିବ, ସେଇଥିରେ ବସି ଯାବତୀୟ ଗସିପ୍-ଭାଇ-ବନ୍ଧୁ-ବାନ୍ଧବ, କଲେଜ-ସ୍ଥିତି-ପ୍ରତିପତ୍ତି, ଗୁଜବ ସତୀତ୍ୱକୁ ସେଇ ଢ଼େଉରେ ଭସେଇ ଦେଇ ତା' ସାଂଗେ ଚାଲିଯିବାକୁ ମୁଁ ରାଜିଅଛି । ମୁଁ ଆଉ ହସିପାରୁନି । କେମିତି ହସିବି ଯେ ? ତା' ବିନା ?" ('ଏକ ନିରର୍ଥକ ଯୌବନ ମିଳାଇଯାଏ ଅବାନ୍ତର ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟରେ', ପ୍ରୌଢ଼ଭାବନା, ପୃଷ୍ଠା-୧୫)। ବ୍ୟକ୍ତିବାଦୀ ସମାଜ ଓ ସାମସମୟିକ ଜୀବନର ବାସ୍ତବତାକୁ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଛନ୍ତି ଗାଳ୍ପିକ ।

ସ୍ୱାମୀ ସହ ରୁମ୍‌କୁ ଫେରିଆସିବା ପରେ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକଟି ଭାବିଛି, "ସତେକି ନୀରବରେ ସ୍ୱଚ୍ଛନ୍ଦରେ ଜଣାପଡ଼ିବା ପୂର୍ବରୁ ହିଁ ସେ ମୋ ସତୀତ୍ୱ ଅପହରଣ କରିନେଲା । ମୁଁ ନିଛାଟିଆ । ଏପରିକି ମୋ ଦୁଃଖ ମୋତେ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଗଲା ।" ('ଏକ ନିରର୍ଥକ ଯୌବନ ମିଳାଇଯାଏ ଅବାନ୍ତର ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟରେ, ପ୍ରୌଢ଼ଭାବନା, ପୃଷ୍ଠା-୧୮) ଅଧିକାଂଶ ନାରୀଙ୍କ ଜୀବନ ଏହିପରି ହୋଇଯାଉଛି ଘୋର ନିଛାଟିଆ ଓ ଅଂଧାର । ସ୍ୱାମୀ ସହ ପତିବ୍ରତା ନାରୀର ଭୂମିକା ତୁଲେବାରେ ଏମାନେ ଅସମର୍ଥ । କାରଣ ସମୟର ପରିବର୍ତ୍ତନ ସହ ତାଳଦେଇ ନାରୀ ମାନସିକତାର ଦ୍ରୁତ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଘଟୁଛି । ସେଥିପାଇଁ ଖୋଲାଖୋଲି ଭାବେ ସେ କହିଛି, "ମୋର ଯେ ଆଦର୍ଶ ହିନ୍ଦୁ ସତୀସାଧ୍ୱୀ ସାବିତ୍ରୀ ପତ୍ନୀ ହେବାର ଯୋଗ୍ୟତା ନାହିଁ, ସେ କଥା କ'ଣ ଖୋଲାଖୋଲି କହିଦେବା ଦରକାର ?" (ଏକ ନିରର୍ଥକ ଯୌବନ ମିଳାଇଯାଏ ଅବାନ୍ତର ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟରେ, ପ୍ରୌଢ଼ଭାବନା, ପୃଷ୍ଠା-୧୮) ବିବାହ ପରେ ନାରୀର ମାନସିକ ସ୍ତରରେ ଦେଖାଯାଉଥିବା ଦ୍ୱୈତ ଭୂମିକାକୁ ଗାଳ୍ପିକ ସୁଂଦର ଭାବେ ଉପସ୍ଥାପନ କରିଛନ୍ତି । ଯାହାର ଫଳସ୍ୱରୂପ ସ୍ୱାମୀର ଉପସ୍ଥିତିରେ

ମଧ୍ୟ ପୁରୁଣା ସ୍ମୃତିରେ କବଳିତ ହୋଇ ଏହିପରି ନାରୀମାନେ ହତାଶ, ନିରାଶ, ଅସହାୟ ଓ ନିଃସଂଗତା ଅନୁଭବ କରନ୍ତି ।

ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷିତା ନାରୀମାନଂକର ଅସହାୟତା ଓ ଏକଲାପଣର ସାର୍ଥକ ନିଦର୍ଶନ ହେଉଛି 'ରେବତୀ' ଓ 'ପରୀ' ଗଳ୍ପ। 'ରେବତୀ' ଗଳ୍ପର ରେବତୀ ଓ 'ପରୀ' ଗଛର ମାଳତୀ ଏହି ବସ୍ତୁବାଦୀ ସମାଜର ନିଷ୍ଠୁର ସତ୍ୟ ସାମ୍ନାରେ ଦଣ୍ଡାୟମାନ । ରେବତୀ ଚାକିରି କରି ସମାଜରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଲାଭ କରିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ନିଃସଂଗ ଓ ମାଳତୀ ଭବିଷ୍ୟତ ଓ ଚାକିରିର ସ୍ୱପ୍ନରେ ଅସହାୟ । ଗାଁର ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷିତା ଓ ବିଭିନ୍ନ ଯୋଗ୍ୟତାର ଅଧିକାରିଣୀ ଏହିପରି ନାରୀମାନଂକୁ କିନ୍ତୁ ବୁଝିପାରିନାହାରି ମା' ଓ ବୁଢ଼ୀମା' ମାନେ । ଏହା ମାଧ୍ୟମରେ ଗାଳ୍ପିକ ମନେପକେଇ ଦେଇଛନ୍ତି ଶହେ ବର୍ଷରୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ସମୟ ଅତିକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇଯାଇଥିବା ଫକୀରମୋହନଂକ କିଂବଦଂତୀୟ 'ରେବତୀ'ର ମର୍ମସ୍ପର୍ଶୀ ବାଣୀ । ମାଳତୀ ଠାରୁ ପଢ଼ାପଢ଼ି, ପରୀକ୍ଷା ଓ ଚାକିରି କଥା ଶୁଣି ବୁଢ଼ୀମା' କହିଛି– "ପଢ଼ାପଢ଼ି ବହୁତ ହେଲା । ଆଲୋ ନାଭିରେ ତୋ କସ୍ତୁରୀ, ତୁ କୁଆଡ଼େ ଧାଇଁଛୁ, ପଢ଼ାପଢ଼ି, ଚାକିରି, ବୁଦ୍ଧି, ବିବେକ ?" (ପରୀ, ସାହାବଦେବତା, ପୃଷ୍ଠା–୬୦) ଓଡ଼ିଆ ପାଠକମାନେ ଫକୀରମୋହନଂକ 'ରେବତୀ'ରେ ଯେ ନାରୀଶିକ୍ଷା ଏବଂ କୁସଂସ୍କାର ବିଷୟରେ କୁହାଯାଇଥିଲା ତାହା ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅବଗତ ଥିଲେ । ମାତ୍ର ଏହି ଧାରଣାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିରୋଧ କରି ଗାଳ୍ପିକ କହନ୍ତି, "ମୂଳ 'ରେବତୀ' ନାରୀଶିକ୍ଷା ବିଷୟରେ ନୁହେଁ; ରେବତୀ ଏହାର ନାୟିକା ନୁହେଁ। ଏହା ନିଃସଂଗତା ବିଷୟରେ ଓ ବୁଢ଼ୀ ମାଆ ଏହାର ପ୍ରଧାନ ଚରିତ୍ର।" (ରେବତୀ : ରେବତୀ, ସଂକଳନ-ଅସିତ ମହାନ୍ତି, ପୃଷ୍ଠା -୬୪) ସେଥିପାଇଁ ଅସହାୟତା ଓ ନିଃସଂଗତାର ଅସ୍ଥିକଂକାଳ ଉପରେ ଆଧୁନିକ ନାରୀର ରକ୍ତ ମାଂସରେ ସେ ଜୀବନ୍ୟାସ ଦେଇଛନ୍ତି ତାଂକ 'ରେବତୀ'କୁ ।

ଗାଳ୍ପିକ ହୃଷୀକେଶ ପଣ୍ଡାଙ୍କ 'ରେବତୀ' ଫକୀରମୋହନଙ୍କ 'ରେବତୀ' ପରି ଅଶିକ୍ଷିତା, ଅପାଠୋଇ ନୁହେଁ, ସେ ଶିକ୍ଷିତା ଓ ଆଧୁନିକା। ସେ ମେଟ୍ରିକ ପାସ୍ ପରେ କଲେଜରେ ପଢ଼ିବାକୁ ଗଲା ଓ ଆଧୁନିକ ବେଶ ପୋଷାକ ସହିତ ହାଇହିଲ୍ ଚପଲ ପିନ୍ଧିଲା । ତା' ବାପା ମୁକ୍ତିଆର ଥିବାରୁ ରେବତୀର ପାଠପଢ଼ା ଓ ହାବଭାବକୁ ସମସ୍ତେ ନାପସଂଦ କରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସାହସ କରି କିଛି କହିପାରୁନଥିଲେ । ସେ ବି.ଏସ୍‌ସି. ଓ ଏମ.ଏସ୍‌ସି. ପାସ୍ ପରେ ମହୁମାଛିଙ୍କ ଉପରେ ଗବେଷଣା କଲା ।ତେଣୁ ତା'ର ବିଭିନ୍ନ ଫଟୋ ବିଭିନ୍ନ ଖବରକାଗଜରେ ବାହାରିଲା । ମାତ୍ର ଗାଁଲୋକମାନେ ଏ ଫଟୋ ତା'ର ନୁହେଁ ବୋଲି ଈର୍ଷାନ୍ୱିତ ହୋଇ ଦାବି କରୁଥିଲେ । ସେ ଏତେ ପାଠପଢ଼ି ମଧ୍ୟ ବାହା ହେଉନଥିବାରୁ ତା'ର କୌଣସି ପୁଅ ସହିତ ପ୍ରେମ ଥିବା ଗାଁରେ କଳ୍ପନା ଜଳ୍ପନା ହେଉଥିଲା । ସେ ପୁଅଟି ଡେଙ୍ଗାଲୋକ, କିଂବା ଜଣେ ଅଧ୍ୟାପକ, କିଂବା ଜଣେ କଂଟ୍ରାକଟରର ପୁଅ, କିଂବା ଛତରାଟିଏ ବୋଲି ଏମାନେ ଅନୁମାନ କରୁଥିଲେ । ତା'ପରେ ସେ ଆମେରିକା ଚାଲିଗଲା, ଅଧ୍ୟାପିକା ହେଲା ଓ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଫେରିଲା ବେଳକୁ ଅସରପା ଓ ସାମୁଦ୍ରିକ ଜନ୍ତୁଙ୍କ ଉପରେ ଗବେଷଣା କରିବ ବୋଲି ଠିକ୍ କରିଥିଲା । ମାତ୍ର ଏତେ ସବୁ ଶିକ୍ଷା, ସମ୍ମାନ, ପ୍ରତିଷ୍ଠା ସତ୍ତ୍ୱେ ସେ କ୍ଲାନ୍ତ ଓ ଅବସନ୍ନ ହୋଇପଡ଼ିଛି। ଜୀବନର ପ୍ରତ୍ୟେକ ପାହାଚ ସଫଳତାର ସହ ଅତିକ୍ରମ କରୁଥିଲେ ହେଁ ତା'ର ଅଂତରାତ୍ମା ନିଃସଂଗ ହୋଇଯାଇଛି। ସେଥିପାଇଁ ସେ ଗଳ୍ପନାୟକକୁ ଆଖିରେ ଇସାରା ଦେଇ ମଶାଣି ପାଖ ବଣରେ ଲୁଚି ଲୁଚି ବିଡ଼ି ପିଇଛି ଓ ଲଣ୍ଡା ବରଗଛ ପାଖେ ଛିଡ଼ାହୋଇ ଆକାଶକୁ ଅନେଇଛି। ରେବତୀର ସମଗ୍ର ତାରୁଣ୍ୟ ଓ ଯୌବନ କଟିଯାଇଛି ଖୁବ୍ ଅସହାୟ ଭାବେ ।

ଜୀବନ ଦୌଡ଼ରେ କାହା ସହ ଅଂତରଂଗ ସମ୍ପର୍କ ଯୋଡ଼ିପାରିନାହିଁ ରେବତୀ । ତେଣୁ ଅନେକ ସମୟରେ ନିଜ ପରିଚିତ ସହର ଓ ପୃଥିବୀର ବିଭିନ୍ନ ନଗରୀ ବୁଲିଲାବେଳେ ଭାବେ "ଅକସ୍ମାତ୍ କେହି ଜଣେ ଅତି ଚିହ୍ନା ପରିଚିତ, ଅନ୍ତରଙ୍ଗ କୁଆଡ଼େ ବହୁତ ଆଗରୁ ଦିନେ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ ହୋଇସାରି ଦେଖାହୋଇଯିବ, ଏଇ ଯେମିତି ଠିକ୍ ରାସ୍ତା ମୋଡ଼ ପାଖରେ ସେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଥିବ, ଟ୍ରେନ୍‌ରୁ ଓହ୍ଲେଇଲା ବେଳେ ପ୍ଲାଟର୍ଫର୍ମର ଲୋକ ଗହଳି ଭିତରେ ଠେଲି ଠେଲି ଆସି ଚିହ୍ନି ହସି ହସି ଗଡ଼ିଯିବ, ଅଥବା ଏୟାରପୋର୍ଟରେ ସିକ୍ୟୁରିଟି ଚେକ୍‌ର ଠିକ୍ ପୂର୍ବରୁ ହଠାତ୍ ଲୋକଟି ଦେଖି ଦୌଡ଼ି ଆସିବ, ଦରକାର ପଡ଼ିଲେ, ରେବତୀ ପ୍ଲେନ୍ ଟିକେଟ୍ ଫେରେଇ ଦେଇ ରହିଯିବ; କିନ୍ତୁ ରେବତୀ ଜାଣେ ସେମିତି କେହି ଲୋକ ନାହିଁ ତ, ଦେଖା ହେବାର ପ୍ରଶ୍ନ ହିଁ ଉଠୁନାହିଁ। ତା' ସତ୍ତ୍ୱେ ସବୁବେଳେ, କୋଉଠି ଏକ ବିକଳ ଆଶାଟି ଲୁଚିଲୁଚି ଟିକ୍ ଟିକ୍ କରୁଥାଏ ।" (ରେବତୀ, ସଂ-ରେବତୀ, ପୃଷ୍ଠା-୪୯)

ଜୀବନର ଅନେକ ସଫଳତା ସତ୍ତ୍ୱେ କାହା ସହିତ ନିଜର ସୁଖ-ଦୁଃଖ, ଅନୁଭବ ଓ ଅନୁଭୂତିକୁ ବାଂଟିବା ପାଇଁ ସୁଯୋଗ ପାଇନାହିଁ ରେବତୀ । ସେଥିପାଇଁ ଗାଁକୁ ଆସି ଗଳ୍ପନାୟକ ପାଖରେ

ଅଳି କରେ କଇଁଫୁଲ ତୋଳିବା ପାଇଁ, ବଂଶୀ ବଜେଇବା ପାଇଁ ଓ ଲୁଚକାଳି ଖେଳିବା ପାଇଁ । ଏହି ଅତ୍ୟାଧୁନିକ ସମାଜରେ ପଢ଼ାପଢ଼ିରେ ଓ ମାନସିକତାରେ ଖୁବ୍ ଆଧୁନିକା ହେଲେ ହେଁ ନିଜର ନିକଟ ପରିବେଶରୁ ଓ ପୃଥିବୀରୁ ଅନେକ ଦୂରରେ ସେ। ଏକ କରୁଣ, ନିର୍ଜନ ଓ ଉଦାସ ଜୀବନ ବଂଚିବାକୁ ସେ ବାଧ୍ୟ । ତା'ର ଶରୀର ଓ ଆତ୍ମା ଅବଶ । ସକଳ ଆଶା ଓ ବିଶ୍ୱାସ ତା'ଠାରୁ ଦୂରେଇ ଯାଇଛି । ତେଣୁ ରେବତୀ ଚରିତ୍ର ଏଠାରେ ହୋଇଯାଇଛି ନିଃସଂଗତା ଓ ଏକାକୀତ୍ୱର ପ୍ରତୀକ । ସମୟକୁ ଦମ୍ଭରେ ମୁହଁମୋଡ଼ି ଚାଲିଯାଉଥିବା ରେବତୀର ଏହି ଅସହାୟତାକୁ ଆଶ୍ୱାସନା ଦେବାକୁ ଯାଇ ଗାଳ୍ପିକ କହନ୍ତି– "ରେବତୀ ଲୋ, ମୋତେ ଦେଇଦେ ତୋର ଅସହାୟତା, ତୋର ବୟସ, ତୋ ନିର୍ଜ୍ଜନତା, ତୋର ବାର୍ଦ୍ଧକ୍ୟ, ତୋର ହାତ ଗୋଡ଼ର ସବୁ ଶିକୁଳି । ମୁଁ ତତେ କଇଁଫୁଲ ଦେବି, ମହୁମାଛି ଦେବି, ମୋର ଯାବତୀୟ ଖୁସି ଦେବି, ମୋର ନିର୍ବୋଧତା ଦେବି । ତୁ ଫେରିଆ ନଈକୂଳ ବାଲିରେ ଦୌଡ଼ିବାକୁ, ସମୁଦ୍ରରେ ପହଁରିବାକୁ, ପିନ୍‌ପିନ୍ ଖରାରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ମୁଖୀ ଫୁଲପରି ଚହଲିଯିବାକୁ। ତୁ ପୁଣିଥରେ ଛିଡ଼ା ହେଇଯା, ଘୁଙ୍ଗୁର ପିନ୍ଧି, ଥରେ ପାଦ ନଖ ଭୂଇଁରେ ଘଷି ଆଣିଲେ ଅଡିଟୋରିଅମ୍‌ରେ ସେଇ ଲୋକଟି ଚହଲିଯିବ ଯେ ଏତେ ଦିନଯାଏ ତୋ ସାଂଗେ ଲୁଚକାଳି ଖେଳୁଚି; ଦୁଇବାହୁ ପ୍ରସାରିତ କରିଦେଲେ ସମୟ ନିସ୍ତବ୍ଧ ହେଇ ରହିଯିବ, ଘଂଟାମାନେ ଓଲଟା ପଟେ ଚାଲିବାକୁ ଆରଂଭ କରିବେ; ଥରେ ନିଃଶ୍ୱାସ ପିଠିରେ ଠିକଣାଲେଖି ପଠେଇଦେ, ନିଃଶ୍ୱାସ ଖୋଜ ଖୋଜି ଘେନି ଆସିବ ଏପରି ବାସ୍ନାକୁ ଯାହା କ୍ରମାଗତ ଲହରୀ ପରିଖେଳୁଥିବ । (ରେବତୀ, ସଂ-ରେବତୀ, ପୃଷ୍ଠା-୫୦)

ରେବତୀ ପରି 'ପରୀ' ଗଳ୍ପର ମାଳତୀ ମଧ୍ୟ ଅସହାୟତାର ଜ୍ୱାଳାରେ ଦଗ୍ଧୀଭୂତ ।ରେବତୀର ସବୁକିଛି ଥିଲା ମାତ୍ର ସେ କାହାର ଆପଣାର ହୋଇପାରୁନଥିଲା। କିଂବା କାହାରିକୁ ଆପଣାର କରି ପାରୁନଥିଲା। କିନ୍ତୁ ମାଳତୀ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ମାନସିକ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱରେ ରହି ଆକ୍ତାମାକ୍ତା ହୋଇଉଠୁଥିଲା। ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷା ସମାପ୍ତି ପରେ ନିଜର ଅଂଧକାରମୟ ଭବିଷ୍ୟତକୁ ଦେଖି ସେ ବ୍ୟଥର୍ତା ଅନୁଭବ କରିଛି । ସଂପ୍ରତି ବେକାରୀ ସମସ୍ୟା ଓ ନିଜର ବାହାଘରକୁ ନେଇ ବାପାମାନଙ୍କର ମାନସିକ ଅବସ୍ଥାକୁ ଆଖି ଆଗରେ ରଖି ସମାଜର ସବୁ ମାଳତୀମାନଙ୍କର ସ୍ୱପ୍ନ ମରୀଚିକା ପାଲଟିଯାଉଛି। ସେଥିପାଇଁ ସେ ନିଛାଟିଆ ହୋଇଯାଇଛି। ଏହି ନିଛାଟିଆମିର ସୁଯୋଗ ନେଇ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଦୁଃଖ ତା'କୁ ଖପ୍‌ଖାପ୍ ଧରିପକେଇଛନ୍ତି । ତା' ହୃଦୟର କେଉଁ ଏକ ନିଭୃତ କୋଣରୁ ସୋହମର ସ୍ପର୍ଶ ଅନୁଭବ କରି କ୍ଷଣିକ ଆନଂଦ ଲାଭ କରିଥିଲେ ହେଁ ବାସ୍ତବତାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାପରେ ସେ ବୋର୍ ହୋଇଯାଇଛି। ତା' ମନର କଥାକୁ ସେ ପ୍ରକାଶ କରିଛି ବୁଢ଼ୀମା' ଆଗରେ । "କାହିଁକି ପିଲାଏ ବୋର୍ ହୁଅନ୍ତି ବୁଢ଼ୀମା', ବୋର୍ ମାନେ, ବୋର୍ ଶବ୍ଦର ଓଡ଼ିଆ ନାହିଁ, ହେଲେ କାମଦାମ ନଥାଏ, ଦୁଃଖ ନଥାଏ, ପ୍ରତୀକ୍ଷା ନଥାଏ, ଚିନ୍ତା ନଥାଏ, କାହା ପାଇଁ ବ୍ୟସ୍ତତା ନଥାଏ । ତମେ ଯେମିତି ଖାଁ ଖାଁ, ଖାଲି ଖାଲି ବସିଚ, କାମ ନାଇଁ କି ଧନ୍ଦା ନାଇଁ । ଡର ନାଇଁ କି ଭୟ ନାଇଁ । ବ୍ୟସ୍ତ ନୁହଁ କି ବ୍ୟଗ୍ର ନୁହଁ ।" (ପରୀ, ସାହାବଦେବତା, ପୃଷ୍ଠା-୬୯) ବୁଢ଼ୀମା' ବୁଝିପାରୁନାହିଁ ବୋର୍ ମାନେ କ'ଣ ? ମାତ୍ର ପ୍ରଜ୍ଞା, ମୋହିନୀ, ରେବତୀ ଓ ମାଳତୀ ଏହିପରି ବୋର୍ ହୁଅନ୍ତି । ସେଥିପାଇଁ ଅସହାୟତା ଓ ନିଃସଂଗତା ସେମାନଂକ ଅନ୍ତରାତ୍ମାକୁ ଟାଣିଓଟାରି ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ କରିପକାଏ । ଏଠାରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଚରିତ୍ର ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଅନ୍ତର୍ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱରେ ଘାଂଟି ହେଉଛନ୍ତି । ଏଥିପାଇଁ ଏମାନେ ସ୍ୱର୍ଗକୁ ମୁଥ ମାରନ୍ତି, ଯଦିଓ ସ୍ୱର୍ଗ ବିରୁଦ୍ଧରେ ବା ଆଉ କାହାରି ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏମାନଂକର ରାଗ ନାହିଁ । ଏହାର କାରଣ ଶୂନ୍ୟତା ଛଡ଼ା ଆଉ କାହା ସାଂଗେ ଟକ୍‌କର ଦେବାର ଯୋଗ୍ୟତା ସେମାନଙ୍କର ନାହିଁ।

ଉପସଂହାର :

ଏଠାରେ ଗାଳ୍ପିକ ସାଂପ୍ରତିକ ସାମାଜିକ ଜୀବନରେ ନାରୀର ସ୍ଥିତି ଓ ସେମାନଂକର ମନସ୍ତତ୍ୱକୁ ସଫଳ ଭାବେ ଚିତ୍ରଣ କରିଛନ୍ତି । ପାରଂପରିକ ଜୀବନ ଯାପନ ଶୈଳୀରେ ଦେଖାଦେଇଛି ଅନେକ ପରିବର୍ତନ । ଜୀବନ ସଂଗ୍ରାମର ପରିସର ବୃଦ୍ଧିପାଇଛି ଓ ନାରୀମାନେ ନିଜକୁ ଏଥିରେ ସାମିଲ କରିଦେଇଛନ୍ତି। ସମାଲୋଚକ ଡ. କ୍ଷୀରୋଦ ଚନ୍ଦ୍ର ବେହେରାଙ୍କ ମତରେ, "ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଶେଷ ଦୁଇ ଦଶନ୍ଧିରେ ଓଡ଼ିଆ ନାରୀ ପରିବାର, ଧର୍ମ ଓ ସଂସ୍କାରର ରକ୍ଷଣଶୀଳତାରୁ ମୁକ୍ତହୋଇ ନିଜ ସୃଜନଶୀଳତାରେ ପୃଥିବୀକୁ କରିଛି ଅଧିକ ମହିମାବନ୍ତ ।ସେ କେବଳ ଆର୍ଥନୀତିକ ସ୍ୱାବଲମ୍ବନଶୀଳ ହୋଇନାହିଁ, ପ୍ରଗତିବାଦୀ ଚେତନାରେ ପୁରୁଷକୁ ମଧ୍ୟ ପଛରେ ପକାଇଦେଇଛି ।" (ଏକବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଓଡ଼ିଆ ଗଳ୍ପ: ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଓ ସମ୍ଭାବନା, ପୃଷ୍ଠା- ୨୪୯) ସଂପ୍ରତି ନାରୀ ନିଜର ଅଗ୍ରଗତି ସହିତ ଏକପ୍ରକାର ଦ୍ୱୈତ ମାନସିକତା ଦ୍ୱାରା କବଳିତ । ବାହାରେ ସେ ଅନୁଭବ କରୁଛି ବ୍ୟସ୍ତତା ଓ ଭିତରେ ଶୂନ୍ୟତା। ସେଥିପାଇଁ ପ୍ରଜ୍ଞା ଓ ମୋହିନୀ ପରି ଚରିତ୍ର ସ୍ୱାମୀର

ସ୍ପର୍ଶଜନିତ ଉଷ୍ମତା ଅନୁଭବ କରିପାରୁନାହାନ୍ତି, ମାଳତୀ ପରି ଚରିତ୍ର ବୁଢ଼ୀମା'ର ପରୀ କାହାଣୀ ଶୁଣି ମଧ୍ୟ ବୋର୍ ହେଉଛନ୍ତି ଓ ରେବତୀ ପରି ଚରିତ୍ର ସାମାଜିକ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ସତ୍ତ୍ୱେ କାହାର ସାନ୍ନିଧ୍ୟ ଆଶାରେ ଅସହାୟ ହୋଇଯାଆନ୍ତି ।

ସହାୟକ ଗ୍ରନ୍ଥସୂଚୀ :

୧. ଦାସ, ବିରାଜ ମୋହନ, ଓଡ଼ିଆ କ୍ଷୁଦ୍ରଗଳ୍ପରେ ଅନୁନ୍ନତ ସଂପ୍ରଦାୟ, ଓଡ଼ିଶା ବୁକ ଷ୍ଟୋର, କଟକ- ୧୯୯୩

୨. ନାୟକ, ରଞ୍ଜିତା- ଓଡ଼ିଆ ଉପନ୍ୟାସର ଇତିବୃତ୍ତ, ଓଡ଼ିଶା ବୁକ ଷ୍ଟୋର, କଟକ- ୧୯୯୧

୩. ପଣ୍ଡା, ହୃଷୀକେଶ- ବାହାରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଥିବା ଲୋକ, ଫ୍ରେଣ୍ଡସ ପବ୍ଲିଶର୍ସ , କଟକ- ୧୯୮୨

୪. ପଣ୍ଡା, ହୃଷୀକେଶ- ରେବତୀ, ଓଡ଼ିଶା ବୁକ ଷ୍ଟୋର, କଟକ- ୧୯୮୩

୫. ପଣ୍ଡା, ହୃଷୀକେଶ- ରାଜପୁତ୍ର, ବିଦ୍ୟାପୁରୀ, କଟକ- ୧୯୮୭

୬. ପଣ୍ଡା, ହୃଷୀକେଶ- ସାହାବଦେବତା, ଫ୍ରେଣ୍ଡସ ପବ୍ଲିଶର୍ସ, କଟକ- ୧୯୮୯

୭. ପଣ୍ଡା, ହୃଷୀକେଶ- ପ୍ରୌଢଭାବନା, ଫ୍ରେଣ୍ଡସ ପବ୍ଲିଶର୍ସ , କଟକ- ୨୦୦୫

୮. ବେହେରା, କ୍ଷୀରୋଦ ଚନ୍ଦ୍ର- ଏକବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଓଡ଼ିଆ ଗଳ୍ପ: ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଓ ସମ୍ଭାବନା, ରାଉରକେଲା- ୨୦୦୩

୯. ମହାନ୍ତି, ଅସିତ- ରେବତୀ: ରେବତୀ, ଫ୍ରେଣ୍ଡସ ପବ୍ଲିର୍ଶସ, କଟକ- ୧୯୯୮

୧୦. ଶତପଥୀ, ପ୍ରଫେ'ସର ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ- ହୃଷିକେଶୀୟ କଥାଶିଳ୍ପ, ଇସ୍ତାହାର ପବ୍ଲିକେଶନସ, ଭୁବନେଶ୍ୱର - ୨୦୦୬

❖ ❖ ❖